

dissimilació, amb l'accentuació balear ja citada: eiv. *endaluà* 'crit o veu dels pastors' *AlcM*, i «l'espantall dels ocells» definició de Griera que interpretarem 'brogit per espantar-se'.

Hi ha d'altres mots i indicis que tendirien a orientar-nos cap a una altra procedència, i en part la idea pot tenir alguna cosa de real, en part hi deu haver semblança casual, però tot això és ben poc convincent o bé gens clar. Entorn de l'article *trola* 'mentida', 'mentida graciosa', del *DCEC* tenim un conjunt de mots romànics semblants a *aldarull*, que segurament hi tenen alguna relació més o menys directa.

En especial ast. *trolla* «conjunto de labores que producen confusión y desorden», *trollar* «bregar, moverse, trabajar con mucha actividad», gall. *troular* «triscar, enredar, divertirse», gall. i minhoto *troula* «diversión frívola en hombre», i d'altra banda cast. ant. *hadrolla* (1593-1625) «trapaza, engaño que se hace comprando o vendiendo», grup l'analogia del qual amb *aldarull*, més aviat augmenta si tenim en compte la procedència, que allí vaig fonamentar, del grup del fr. *drôle* 'graciós, bromista, informal', cast. bilbaí *drola* 'mentida graciosa'. Tanmateix, si bé podem concedir que també vagi haver-hi en *aldarull* influència d'aquesta font (no ben distingida ni discernible del grup de *trull*), tant la *ó*, com la probable etimologia, i els altres contactes (allí indicats) de l'antic *hadrolla* (que encara té altres punts obscurs), tot això prova que aquí no hi ha la font que importa. Hi ha sí una semblança curiosa amb el bc. biscaí *aldarri* 'clamor',⁵ *aldarrika* «clamando, anunciando a grito pelado» (que Azkue troba a tota la zona costera de Biscaia). Però ja es veu tot seguit que difícilment hi pot haver cap relació genètica amb el nostre *aldarull*, fora que tots dos sortissin d'un *ul-lu-lu* onomatopèic-expressiu,⁶ amb dissimilacions vocàliques i consonàntiques, explicació vaga, mal fundada i ben inversemblant.⁷

DERIV.: *Endarullar*, argot, 'parlar' < *ald-* dissim.

¹ «Fer passà(r) un camell / per dins es cós d'una agu(II)a: / es pobre perd s'*allelúia* / perquè li lleven sa pell» (J. Vivó, †1780, en Camps Merc., *Folk. Men.* i, 228). — ² Afegim-hi encara l'albigès *alleluyas* f. «histoire courte qu'on fait pour s'excuser» (Castras), lleon. *aluiar* «pousser des cris de joie» (i algun altre en *FEW* iv, 378). — ³ Que aquest mot ve d'*alleluia* salta a la vista. És versemblant que *AMAlcover* no volgués passar per aquesta etimologia, segurament perquè «de lo sant no se n'ha de fer *lulea*» com consta en *L'Ignorància*, en un article que potser és d'ell mateix: aquest text i un de les *Contarelles* d'ell són els únics que escriuen *lulea*, forma alterada i probablement preferida per ell per aquesta mateixa raó; al mateix prurit es pot deure la fantàstica etimologia aràbiga que es va proposar en la primera edició, i que Moll molt encertadament ha esborrat en la segona, sense gosar proposar l'evident. Alteracions fonètiques semblants del mot *halleluia* es troben pertot, ja *aulelie* en Gauthier de Coinci i altres textos fr. dels Ss. XIII-XIV (Godefroy, Tilander, Wartburg), *aule-*

luie pel mateix temps en el Franc Comtat. — ⁴ Hi ha relació d'això amb el balear *alei* 'befa que es fa d'algú a crits' (Moll, *Ciudadella*, en *MiscAlcover*) — mall. *criidar alei* 'esbrincar' (*BDLC* xii, 110) —, que en alguns punts de Mallorca vol dir «xerradissa fora entre molts» (del qual *AlcM* rebutja etimologies improbables però en proposa una altra que encara és més inacceptable), si bé aquest és inseparable de la interjecció balear *alei* usada amb repetició per fer burla d'algú o avergonyir-lo, i que és l'equivalent de *l'elis-elis!* o *ela-ela!* del Principat, mots de mera creació expressiva; però les accs. indicades primer proven que hi alhora combinació amb *aleluia-aleluia*. — ⁵ Explica Azkue, traduïent en basc *aldarri egiten euen* per 'voceaban': «antes los afiladores voceaban de pueblo en pueblo, mas ahora tocan el silbato *ulu-ulu*», ço que només prova que hom creu allà poder traduir el so de certs xiulets d'aquesta manera, i que el mateix Azkue sembla haver pensat en tal procedència per a *aldarri*. — ⁶ Més probable és que hi hagi relació de *aldarri* amb un mot basc general i vellíssim *deadarr* 'crit, clam', que ja apareix en el S. XVI en l'arcaic dialecte basc d'Àlaba: «*deadarra*: grito», «*deadarr andia*: clamor», «*deadarr egin*: gritar» (Landucci), i una variant *dadarr* apareix en l'*Auñemendiko Lorea* (i, 144.25), de Dom. Aguirre, biscaí tirant a guipuscoà. Com que *al-* 'poder' es combina a manera de prefix en molts cpts. bascs (*aleder*, *alegin*, *alegia*, *albaz*, *albeaz*), potser l'*aldarri* que ens ha interessat resulta de *al-dadarre-a* 'el cridar tant com es pugui', amb simplificació haplògica de *da-da*. Si és així, encara és més evident que la semblança del mot basc amb el català és purament casual (altres aparents connexions dins el basc les descarto per la manca de nexa semàntic, com ara amb *aldagarri*, *arri*, *ari*, *aldarri*). — ⁷ Amb aquest Spitzer (*LexikK*, 134) relliga l'ús de *truyetjar* en les Rondalles d'Alcover («desqu'ell hi *truyetja* y se'n cuida», vi, 154), i tot el problema etimològic del nostre *TRAULLAR*: com que *truyetja* vol dir 's'atrefega' hi ha relació alhora amb *trull* 'brega, maldar' i amb *traüllar*, però això no prova gaire més sinó que els dos mots s'havien nuat dins la consciència d'Alcover, car *traüllar* ha d'anar a part —com prova el seu trisillabisme— per més que no descartem que aquest nus el vagi fer prou gent perquè tingués alguna conseqüència lingüística.

ALDEA, 'poblet, llogaret', de l'àr. *dā'ra* 'camp', 'llogaret'; en català aquest mot es rebé directament de l'àrab i tingué ús considerable a l'Edat Mitjana en les comarques catalanes properes a l'Ebre, i fins en tota la terra valenciana, però no aconseguí despullar-se de regust foraster i, havent acabat per eliminar-se pertot, avui s'usa pertot com un castellanisme, es pot mirar com a tal i s'ha de considerar poc recomanable (a reserva d'alguna tolerància en aquelles comarques). □ 1.ª doc.: S. XIII, *Cròn.* de Jaume I i Desclot.

En aquella apareix sovint, però amb referència sem-